

Stipendiatororganisasjonene i Norge

Innspill til arbeidet med ny forskningsmelding

Stipendiatororganisasjonene i Norge (SiN) er en paraplyorganisasjon som omfatter lokale organisasjoner for doktorgradskandidater (både stipendiater og postdoktorer) ved en rekke av landets universiteter og høyskoler (NTNU, NVH, UiB, UiO, UMB, UiT, UiS og UiA). Organisasjonen jobber for å være et nettverk mellom de lokale organisasjonene og mot den europeiske organisasjonen EURODOC, og skal fremme saker på vegne av doktorgradskandidatene innen utdanning og forskningspolitikk.

SiN er representert i Forskningsutvalget til Universitets- og høyskolerådet (UHR) og gjennom dette har vi også bidratt til deres innspill til forskningsmeldingen. Gjennom vårt eget innspill vil vi likevel fremheve enkelte områder som har spesiell betydning for yngre forskere og som vi mener bør være en del av en forskningsmelding.

Karriereutvikling

Tradisjonelt sett har en uteksaminert PhD-stipendiat gått videre til en forskerstilling, og fokus under stipendiatperioden har vært på det faglige, det å lære forskning som et håndverk. Med tiden har forskerrollen derimot endret seg og trening i blant annet søknadsskriving og prosjektledelse har blitt mer og mer avgjørende for å kunne lykkes. Det forventes også en økning i etterspørselen etter høyt utdannet arbeidskraft i andre sektorer i samfunnet¹ og kunnskap som kan overføres mellom fagområder gjør kandidaten bedre rustet til arbeidsoppgaver utenfor academia. Mer anvendelige kandidater kan også føre til at privat næringsliv blir mer villig til å investere i forskning. Vi mener derfor at den obligatoriske opplæringsdelen (30 studiepoeng) må tilpasses den nye situasjonen og omfatte mer målrettet opplæring i forskningsledelse og annen kunnskap med overføringsverdi, såkalte "transferable skills". I tillegg bør institusjonene fokusere sterkere på å informere og gi råd til unge forskere om hvilke muligheter de har i og utenfor academia. Det er i dag nesten alltid kun fokus på at man skal fortsette en akademisk karriere, og dette står i motsetning til det faktum at stadig flere unge forskere vil ende opp i stillinger utenfor academia etter fullført doktorgrad.

¹ Etterspørsel og tilbud av stipendiatstillinger i Norge frem mot 2020. Rapport fra en arbeidsgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet og Universitets- og høyskolerådet. Januar 2012.

Mobilitet

Som stipendiat skal man begynne å bygge opp et faglig nettverk man kan ha nytte av i mange år fremover. Mobilitet er en kjerneområde av Salzburg II anbefalingene og er grunnlaget for den frie bevegelsen av kunnskap².

I søknader for bevilgninger er det som regel krav om internasjonalt samarbeid og det er derfor viktig å legge til rette for reisevirksomhet i løpet av doktorgraden. Det å dra på forskningsopphold til en annen institusjon er en uvurderlig erfaring både med tanke på faglig utvikling og nettverksbygging. En stipendiat med begrensede midler til drift av eget prosjekt har derimot ofte vanskelig for å argumentere for bruk av penger til mobilitetsformål, og i de fall der den opprinnelige søknaden om midler ble skrevet før stipendiaten ble ansatt, kan mulighetene være begrensede. For å gi alle de samme mulighetene ønsker SiN en økt satsing på reisestipend gjennom Norges forskningsråd og eventuelle andre kilder. Størsteparten av disse må gjøres uavhengig av fagområde og land. Vi ønsker også minst fire søknadsfrister i året slik at det blir enklere for stipendiaten å søke. Én søknadsfrist i året gjør det ekstra vanskelig for de som er ansatt på et treårig prosjekt. Utveksling mellom nasjonale forskningsinstitusjoner kan også fremheves mer enn det gjør i dag, for slik å legge til rette for samarbeid mellom små fagmiljø rundt om i landet. Norske og internasjonale stipendiater bør stille likt i søknadsprosessen til slike reisestipender.

Karrierestigen

Med dagens system kan en forskerkarriere til tider virke som en komplisert og uoversiktlig satsing for den enkelte. Å inneha en doktorgrad kvalifiserer i teorien for en ansettelse som førsteamanuensis, men i hvor stor grad dette er mulig varierer. Neste steg på en forskerkarriere er derfor gjerne en eller flere perioder som postdoktor. Det bør være et større fokus på å kunne utvikle seg som forsker i en postdoktorstilling, og det trengs klarere retningslinjer for hva en slik stilling bør eller ikke bør inneholde. I flere land har man i tillegg enda en mellomstilling, f.eks. "assistant professor", der den ansatte får muligheten til å bygge opp sin egen gruppe over en begrenset tidsperiode. Ved å bruke av karrierestige som inneholder tilsvarende mellomstillinger kan man dermed få en tydeligere vei fra midlertidig til fast vitenskapelig ansatt, og gjøre at flere dyktige unge forskere får forsøke seg som forskningsledere før de eventuelt havner i en fast stilling.

SiN støtter EUs³ og Eurodocs⁴ arbeid med kvalifikasjonsrammeverket for forskningskarriere, som kan øke stabiliteten og forutsigbarheten for doktorgradskandidatene og postdoktorer, og samtidig tydeliggjøre deres rolle i forskning for samfunnet. SiN ønsker også en hensiktsmessig og rask implementering av Charter and Code i den norske UH sektoren.

² ERA Consultation Contribution (3): *Lifting Barriers and Moving Researchers in the European Union* - http://www.eurodoc.net/index.php?s=file_download&id=126 (Eurodoc, November 2011)

³ *Towards a European Framework for Research Careers* - http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Towards_a_European_Framework_for_Research_Careers_final.pdf

⁴ *Position Paper on needed career skills and skill evaluation* - http://www.eurodoc.net/index.php?s=file_download&id=119 (Eurodoc, August 2011)

Rekruttering og kvalitet på doktorgraden

Behovet for flere PhD-stipendiater er godt dokumentert i tidligere nevnte rapport¹. I arbeidet med å øke antall stipendiater er det viktig at fokus ligger på å rekruttere de beste kandidatene, både fra Norge og utlandet, og hovedkonkurrenten her er som regel privat næringsliv. Stipendiater står for en stor andel av forskningsproduksjonen i Norge og rekruttering av de beste stipendiatene vil reflekteres i viktige indikatorer, som for eksempel antall og kvalitet på publikasjoner. I konkurranse med andre sektorer vil et godt miljø, en moderne infrastruktur og ikke minst mulighet til deltakelse i forskning på høyt internasjonalt nivå påvirke valg av karriere. I tillegg til dette mener SiN det er viktig med en politikk som gir konkurransedyktig lønn for stipendiater slik at man unngår å miste de beste til høyere betalte jobber utenfor academia. Vi foreslår også at ved fullføring av doktorgraden blir studielånet avskrevet med kr 75 000, for å bidra til høyere gjennomføringsgrad og lavere gjennomføringstid. Lignende lønnsforhold bør settes også for utenlandske forskere, for å øke rekruttering av disse.

Insentivene og virkemidler bør derimot ikke kun være av økonomisk art, som nevnt ovenfor vil kvaliteten på forskningen i Norge være en av de mest avgjørende faktorene for å sikre god rekruttering. Videre vil god administrativ støtte ved oppstart, spesielt ved ankomst for internasjonale stipendiater, også ha stor innvirkning på gjennomføringen og kvaliteten på en doktorgrad.

I tillegg til behovet for flere stipendiatstillinger er det viktig å hele tiden se på antall stipendiater i forhold til antall postdoktorstillinger slik at man ikke får et misforhold mellom disse stillingsgruppene. For å kunne fortsette en forskerkarriere er man i dag, som allerede nevnt, oftest avhengig av å bli ansatt som postdoktor. Om antallet postdoktorer blir veldig lavt i forhold til antall stipendiatstillinger vil dette kunne føre til usikre karrieremuligheter.

28/03/2012

Stipendiatorganisasjonene i Norge

<http://www.stipendiat.no>